

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Creaturen van de macht. Cliëntelisme bij Willem Frederik van Nassau (1613-1664)

Janssen, G.H.

Citation

Janssen, G. H. (2005, February 2). *Creaturen van de macht. Cliëntelisme bij Willem Frederik van Nassau (1613-1664)*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/647>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/647>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

STELLINGEN

behorende bij het proefschrift

CREATUREN VAN DE MACHT

Cliëntelisme bij Willem Frederik van Nassau (1613-1664)

van Geert Jansen

1. Als gevolg van de ambigue positie van de stadhouder in de Republiek konden in zijn omgeving publieke en private sferen ontstaan waarin cliëntelisme verschillende kenmerken en betekenissen kreeg.
2. Hoewel Willem Frederik zichzelf omschreef als dienaar van de prins van Oranje, was zijn identiteit als hoog edelman te dominant om de problematiek die hij in zijn rol als cliënt ervoer, te herkennen in die van andere cliënten.
3. De sekse-stereotypen uit Willem Frederiks dagboeken moeten gelezen worden in de context van zijn zoektocht naar harmonieuze sociale verhoudingen en zeggen meer over zijn preoccupatie met orde en stabiliteit dan over het gedrag van vrouwen aan het Oranjehof.
4. Maatschappelijke ontwikkelingen die Willem Frederik in zijn teksten constateerde, waren niet noodzakelijk de weerspiegeling van reële machtsverschuivingen, maar konden ook een gevolg zijn van zijn eigen veranderende religieuze referentiekader dat in toenemende mate beïnvloed werd door de Nadere Reformatie.
5. Het publiek-privé onderscheid dat uit deze studie naara voren komt, was niet aan fysieke grenzen gerelateerd, maar werd alleen zichtbaar in de rolpatronen die zeventiende-eeuwers binnen deze sociale sferen voor zichzelf passend vonden.
6. De zelfbewuste profilering van de Friese adel vanaf het midden van de zeventiende eeuw was niet zozeer een gevolg van haar toenemende status of politieke invloed, maar eerder een respons op Willem Frederiks patronageproces waar deze edelen zich door bedreigd voelden.

7. Omdat in de vroegmoderne samenleving patronage eerder een kenmerk van sociale contacten was, dan een onderscheiden relatievorm in zichzelf, duiden de begrippen 'patroon' of 'cliënt' zelden op een constante, individuele identiteit, maar verklaren zij hooguit een context-gerelateerde rolverdeling.
8. Anders dan in de studies van J.I. Israel en J.L. Price is verondersteld, leidden de crises van 1618, 1650 en 1672 niet zozeer tot de opkomst van ideologisch gefundeerde patronageverbanden in de Republiek, maar zorgden deze hooguit voor een verandering van het discours waarin over bestaande clientèles werd gesproken.

J.I. Israel, *The Dutch Republic. Its Rise, Greatness and Fall 1477-1806* (Oxford 1995); J.L. Price, *Holland and the Dutch Republic in the Seventeenth century. The Politics of Particularism* (Oxford 1994)

9. De omgang met godsdienstige pluriformiteit was niet de oorzaak, maar slechts een van de kenmerken van een publiek-privé onderscheid in de Republiek.

W.Th. Frijhoff, 'La coexistence confessionnelle: complicités, méfiances et ruptures aux Provinces-Unies', in: J. Delumeau ed., *Histoire vécue du peuple chrétien* (Deel I: Toulouse 1979) 229-257; B.J. Kaplan, *Calvinists and Libertines. Confession and Community in Utrecht 1578-1620* (Oxford 1995); J. Pollmann, *Religious Choice in the Dutch Republic. The Reformation of Arnoldus Buchelius (1565-1641)* (Manchester 1999).

10. Ten onrechte negeert de geschiedschrijving de vraag of Maurits van Nassau de natuurlijke zoon van Willem van Oranje was.

Vgl. J. Visser, *Gloria Parendi. Dagboeken van Willem Frederik, stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe 1643-1649, 1651-1654* (Den Haag 1995) 583.

11. Uit de schets die historicus J.P. Balkenende in juli 2004 van Von Stauffenberg's aanslag op Hitler gaf, blijkt dat de doorwerking van een universitaire geschiedenisopleiding in iemands latere carrière niet moet worden overschat.
12. Indien men het promotierendement binnen de Faculteit der Letteren wil verhogen, dient het aio-stelsel te worden afgeschaft, het promoveren op handelsedities te worden verboden en de wachtlijst voor de promotiezitting te worden aangepakt.